

Załącznik do Uchwały nr XLI/415/2017
Rady Gminy Szczecinek
z dnia 11.05.2017 r.

GMINNY PROGRAM
Ochrony Zdrowia Psychicznego
dla mieszkańców Gminy Szczecinek
na lata 2017-2022

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie - przedmiot i zadania programu	3
2. Diagnoza środowiska i problemów związanych z ochroną zdrowia psychicznego w Gminie Szczecinek	5
2.1. Analiza ankiet badających świadomość i potrzeby mieszkańców Gminy Szczecinek w zakresie zdrowia psychicznego	5
2.2. Dane dotyczące liczby osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy Szczecinek	10
2.3. Analiza SWOT	11
3. Instytucje działające na terenie Gminy Szczecinek lub na rzecz mieszkańców Gminy Szczecinek zajmujące się problemami zdrowia psychicznego	13
3.1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku	13
3.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Turowie	14
3.3. Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	15
3.4. Poradnie zdrowia psychicznego	15
3.5. Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Patronka” w Szczecinku	16
3.6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Szczecinku	16
3.7. Niepubliczna Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna „Jaś i Małgosia”	18
3.8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku	19
3.9. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy w Szczecinku	19
3.10. Dom Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie	20
3.11. Fundacja Imienia Stanisława Karłowskiego w Juchowie	20
3.12. Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku	21
3.13. Organizacje pozarządowe	21
4. Priorytety dla Gminy Szczecinek	23
4.1. Profilaktyka zaburzeń psychicznych	23
4.2. Zapewnienie kompleksowej opieki osobom z zaburzeniami psychicznymi	23
4.3. Zatrudnianie i podwyższanie kwalifikacji osób z zaburzeniami psychicznymi	24
4.3.1. Przygotowywanie do roli pracownika	24
4.3.2. Oferta Powiatowego Urzędu Pracy	25
4.3.3. Zakład Aktywności Zawodowej	26
5. Cele główne, szczegółowe i zadania programu	27
6. Źródła finansowania	31
7. Analiza, ewaluacja i monitoring realizacji programu	31
8. Podsumowanie	31

1. Wprowadzenie - przedmiot i zadania programu

Podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

1. **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz.U.2016.446 t.j. z dnia 2016.04.04), zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie ochrony zdrowia.
2. **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** (Dz.U.2016.546 t.j. z dnia 2016.04.20).
3. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2016.930 t.j. z dnia 2016.06.29)**, zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
4. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz.U.2015.1390 t.j. z dnia 2015.09.15).
5. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz.U.2016.224 t.j. z dnia 2016.02.23).
6. **Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej** (Dz.U.2016.1638 t.j. z dnia 2016.10.07).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2016.487 t.j. z dnia 2016.04.12).
8. **Ustawa z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym** (Dz.U.2015.1916 z dnia 2015.11.18).
9. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2022**, (Dz.U.2017.458 z dnia 2017.03.02).

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.2016.546 t.j. z dnia 2016.04.20) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W przypadku samorządu gminnego ochrona zdrowia psychicznego polega przede wszystkim na realizacji następujących celów opisanych w ustawie:

- 1) **promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym;**
- 2) **zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;**
- 3) **kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.**

Powyższe działania określone zostały również w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2022, który został wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. (Dz.U.2017.458 z dnia 2017.03.02). Prowadzenie działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego należy do zadań własnych samorządów województw, powiatów i gmin, a także zadań Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ministrów właściwych ze względu na charakter działań określonych w programie.

Celami głównymi Programu są:

- 1) promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostepnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbednych do zycia w srodowisku rodzinnym, spolecznym i zawodowym;
- 3) rozwój badan naukowych i systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego.

Do celow szczegolowych Programu naleza miedzy innymi:

- a) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, ksztaltowanie zachowan i stylow zycia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejetnosci radzenia sobie w sytuacjach zagrazajacych zdrowiu psychicznemu,
- b) zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- c) zwiekszenie integracji spolecznej osob z zaburzeniami psychicznymi,
- d) organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego;
- e) upowszechnienie zroznicowanych form pomocy i oparcia spolecznego,
- f) aktywizacja zawodowa osob z zaburzeniami psychicznymi,
- g) skoordynowanie roznnych form opieki i pomocy;

Narodowy Program Zdrowia Psychicznego stanowi ogolne ramy dla Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Zadaniem tego Programu jest to, aby ochrona zdrowia psychicznego stala sie czynnikiem integrujacy wszystkie srodowiska lokalne. Ochrona zdrowia moze byc realizowana przez rozne podmioty i w roznych miejscach, poczawszy od zakladow opieki zdrowotnej, poprzez szkoly, zaklady pracy, organizacje pozarzadowe i spolecznosc lokalna. Dzialania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego maja wiec tym wieksze szanse powodzenia im wiecej jednostek, grup spolecznych w nim uczestniczy. Przyjmuje sie, ze wspolpraca w kazdej dziedzinie wymaga inicjatyw, zrozumienia i wzajemnego zainteresowania. Dlatego tez w dzialaniach na rzecz zdrowia psychicznego liczy sie kazdy mieszkaniac indywidualnie oraz grupowo, rodziny, pracownicy zakladow pracy i cala spolecznosc lokalna. Stan zdrowia psychicznego spolecznostwa zalezy w duzej mierze od tego, jaki prowadza styl zycia oraz co robia, aby swoje zdrowie zachowac i chronic.

Glovnymi adresatami przedsiwziec i inicjatyw zmierzajacych do poprawy stanu zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym sa:

- wszyscy mieszkanci Gminy Szczecinek,
- Stowarzyszenia i organizacje pozarzadowe dzialajace na terenie gminy Szczecinek,
- Gminny Osodek Pomocy Spolecznej w Szczecinku,
- Srodowiskowy Dom Samopomocy w Turowie,
- Szkoły z terenu gminy Szczecinek,
- Urzad Gminy Szczecinek.

Zadaniem Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla mieszkancow gminy Szczecinek na lata 2017-2022 jest ocena stanu zdrowia psychicznego mieszkancow oraz opisanie posiadanych zasobow opieki zdrowotnej i pomocy spolecznej, a przede wszystkim okrelenie potrzeb i mozliwosci reorganizacji istniejacej bazy oraz tworzenia w przyszlosci nowych struktur opieki i pomocy dla osob z zaburzeniami psychicznymi oraz podejmowania dzialan promujacych zdrowie psychiczne i zapobiegajacych dyskryminacji osob z zaburzeniami psychicznymi. Niniejszy program jest ramowym ujeciem potrzeb w zakresie organizacji i funkcjonowania opieki zdrowotnej i pomocy spolecznej oraz innych form dzialalnosci na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, ktore moga byc realizowane na terenie gminy Szczecinek przez samorzad, jednostki samorzadu oraz podmioty lecznicze i organizacje pozarzadowe.

2. Diagnoza środowiska i problemów związanych z ochroną zdrowia psychicznego w Gminie Szczecinek

2.1. Analiza ankiet badających świadomość i potrzeby mieszkańców Gminy Szczecinek w zakresie zdrowia psychicznego

Ankieta badająca wiedzę i potrzeby mieszkańców Gminy Szczecinek w zakresie zdrowia psychicznego

Niniejsze badanie ankietowe przeprowadzane jest przez zespół powołany przez Wójta Gminy Szczecinek koordynujący realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców Gminy Szczecinek na lata 2017 - 2022. Celem badania jest zgromadzenie informacji na temat wiedzy i potrzeb mieszkańców Gminy Szczecinek z zakresu zdrowia psychicznego. Zebrane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do opracowania diagnozy środowiska i problemów związanych z ochroną zdrowia psychicznego w Gminie Szczecinek. Ankieta jest anonimowa, skierowana do osób dorosłych.

Dziękujemy za rzetelne wypełnienie ankiety!

1. Co według Pani/Pana oznacza termin: zaburzenie psychiczne?

.....
.....

2. Jakie zna Pani/Pan zaburzenia psychiczne? Proszę je wymienić.

.....
.....

3. Co według Pani/Pana jest przyczyną powstawania zaburzeń psychicznych?

.....
.....

4. Czy w Pani/Pana **rodzinie** są osoby z problemami zaburzeń psychicznych?

Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Tak

Nie

Proszę nazwać te zaburzenia: .....

5. Czy w Pani/Pana **najbliższym otoczeniu** (środowisko sąsiedzkie, lokalne) są osoby z problemami zaburzeń psychicznych? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Tak

Nie

Proszę nazwać te zaburzenia: .....

6. Jak reaguje Pani/Pan na osobę z zaburzeniami psychicznymi?

.....
.....

7. Co myśli Pani/Pan o osobach z zaburzeniami psychicznymi?

.....
.....

8. Czy spotkała się Pani/spotkał się Pan z negatywnymi reakcjami otoczenia w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Tak

Nie

Proszę napisać jakie to były reakcje?

.....

9. Czy miała Pani/miał Pan kiedykolwiek problemy ze zdrowiem psychicznym?

Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Tak

Nie

Proszę spróbować opisać te problemy.

.....

10. Czy zwróciła się Pani/zwrócił się Pan gdzieś o pomoc?

Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Tak

Nie

Proszę napisać gdzie zwróciła się Pani/zwrócił się Pan o pomoc?

.....

11. Jakie zna Pani/Pan instytucje, w których można uzyskać pomoc w sytuacji problemów ze zdrowiem psychicznym? Proszę je wymienić:

.....

.....

12. Co może Pani/Pan zrobić, żeby chronić swoje zdrowie psychiczne?

.....

.....

13. Jak państwo powinno chronić zdrowie psychiczne swoich obywateli?

.....

14. Jakie działania powinna podejmować Gmina Szczecinek aby chronić zdrowie psychiczne swoich mieszkańców?

.....

.....

15. Jakie zna Pani/Pan formy pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi funkcjonujące w Gminie Szczecinek?

.....

.....

16. Jakich form pomocy w tym zakresie brakuje w Gminie Szczecinek?

.....

17. Jak ocenia Pani/Pan poziom wiedzy społeczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego?

.....

.....

18. Czy chciałaby Pani/chciałby Pan pogłębiać swoją wiedzę na temat zdrowia psychicznego?

Tak

Nie

19. Proszę zaznaczyć właściwe:

Kobieta

Mężczyzna

Wiek

W badaniu uczestniczyło 50 osób - mieszkańców Gminy Szczecinek. Analiza ankiet przedstawia się następująco:

1. Co według Pani/Pana oznacza termin: zaburzenie psychiczne?	Zachowanie odbiegające od przyjętych norm społecznych uniemożliwiające normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, zaburzenia emocji, myślenia, funkcjonowania	28 osób
	Choroba	13 osób
2. Jakie zna Pani/Pan zaburzenia psychiczne? Proszę je wymienić.	Depresja	21 osób
	Schizofrenia	18 osób
	Nerwica	9 osób
	Uzależnienie od alkoholu	8 osób
	Zaburzenia emocji	7 osób
	Zaburzenia osobowości	6 osób
	Omamy	6 osób
	Psychoza	5 osób
	Urojenia	5 osób
	Upośledzenie umysłowe	5 osób
	Lęki	5 osób
	Inne: halucynacje, piniactwo, autyzm, ADHD, zaburzenia świadomości, obsesje, zaburzenia odżywiania, nadpobudliwość, nadwrażliwość, zaburzenia zachowania, zespół Downa, załamanie nerwowe, agresja, hipochondria, padaczka alkoholowa, obsesja, narcyzm, samookaleczenie, dwubiegunowa afektywna, bezsenność, natręctwa myślowe, zespół Aspergera, zespół stresu pourazowego.	1-4 osób
	3. Co według Pani/Pana jest przyczyną powstawania zaburzeń psychicznym?	Stres, tempo życia
Genetyka, dziedziczenie		19 osób
Czynniki środowiskowe, trudna sytuacja materialna, rodzinna, złe podejście rodziców		11 osób
Sytuacja losowa, śmierć bliskiej osoby, silne przeżycie, trauma		8 osób
Uzależnienia		8 osób
Wypadki, urazy głowy		7 osób
Inne: znęcanie psychiczne, problemy finansowe, słaba odporność na stres, brak wsparcia, brak pracy, wychowywanie dzieci metoda		1-4 osób

	beztresową;	
4. Czy w Pani/Pana rodzynie są osoby z problemami zaburzeń psychicznych? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.	Tak: nerwice, depresje, schizofrenia	7 osób
	Nie	38 osób
5. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (środowisko sąsiedzkie, lokalne) są osoby z problemami zaburzeń psychicznych? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.	Tak: schizofrenia, depresja, uzależnienia, upośledzenie umysłowe, urojenia, piniactwo, ataki gniewu, dziecięce porażenie mózgowe.	21 osób
	Nie	23 osób
6. Jak reaguje Pani/Pan na osobę z zaburzeniami psychicznymi?	Ze zrozumieniem, akceptacja, tolerancyjnie	15 osób
	Unikam, omijam	8 osób
	Nie narażam się, z ostrożnością	6 osób
	Boję się	5 osób
	Inne: nic nie robię, próbuję pomóc, nie miałam kontaktu, słucham i pomagam, obserwuję, ze współczuciem.	1-4 osób
7. Co myśli Pani/Pan o osobach z zaburzeniami psychicznymi?	Że trzeba im pomóc	27 osób
	Inne: że są samotne, że są nieszczęśliwe, że mają trudną sytuację, współczuję im, że są to osoby wrażliwe	1-4 osób
8. Czy spotkała się Pani/spotkał się Pan z negatywnymi reakcjami otoczenia w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.	Tak: Wyśmiewanie, unikanie kontaktu, wyzwiska, głupie komentarze, ubliżanie wulgaryzmy, dyskryminacja, dokuczanie, zaczepki, popychanie, poniżanie, lekceważenie, nietolerancja, nie udzielenie pomocy, dziwienie się, brak zrozumienia, strach	26 osób
	Nie	17 osób
9. Czy miała Pani/miał Pan kiedykolwiek problemy ze zdrowiem psychicznym? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.	Tak: załamanie po śmierci, bezsenność, nerwica, depresja.	4 osoby
	Nie	41 osób
10. Czy zwróciła się Pani/zwrócił się Pan gdzieś o pomoc? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.	Tak: Psycholog, psychiatra, lekarz	2 osoby
	Nie	41 osób
11. Jakie zna Pani/Pan instytucje, w których można	Poradnia zdrowia psychicznego - lekarz psychiatra	31

uzyskać pomoc w sytuacji problemów ze zdrowiem psychicznym? Proszę je wymienić:	Psycholog	8
	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	6 osób
	Inne: szpital, klinika psychiatryczna, oddział psychiatryczny, SOSW, pedagog, GKRPA, poradnia uzależnień, ŚDS Turowo, przedszkole, Patronka Szczecinek, AA, lekarz rodzinny, PCPR, Niebieska Linia, GOPS, nie znam	1-4 osób
12. Co może Pani/Pan zrobić, żeby chronić swoje zdrowie psychiczne?	Unikać stresu	16 osób
	Prowadzić zdrowy tryb życia	10 osób
	Odпочzywać	5 osób
	Inne: nie nadużywać alkoholu, robić coś, co sprawia przyjemność, hobby, pozytywne myślenie, pomagać innym, realnie podchodzić do życia, przyjmować pomoc, odstresowywać się, rozmawiać o problemach, wiara w Boga, sport, relaks na świeżym powietrzu.	1-4 osób
13. Jak państwo powinno chronić zdrowie psychiczne swoich obywateli?	Zapewnić odpowiednią opiekę specjalistyczną	12 osób
	Tworzenie miejsc pracy	7 osób
	Edukacja, profilaktyka	6 osób
	Inne: łatwiejszy dostęp do psychologa, do psychiatry, ciekawa oferta spędzania wolnego czasu, walka z patologiami, zmiana przepisów	1-4 osób
	Brak odpowiedzi lub nie wiem	9 osób
14. Jakie działania powinna podejmować Gmina Szczecinek aby chronić zdrowie psychiczne swoich mieszkańców?	Edukacja, działania profilaktyczne i informacyjno-wspierające	11 osób
	Tworzenie punktów pomocy psychologicznej	6 osób
	Inne: ciekawa oferta spędzania wolnego czasu, pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych, rozwój istniejącego ŚDS, dobry kontakt pracowników GOPS, tworzenie miejsc pracy, opieka specjalistyczna-psychologiczna w szkołach	1-4 osób
	Brak odpowiedzi lub nie wiem	12 osób
15. Jakie zna Pani/Pan formy pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi funkcjonujące w Gminie Szczecinek?	Środowiskowy Dom Samopomocy	8 osób
	Inne: GKRPA, GOPS, psycholog, pedagog i pielęgniarka szkolna, SOSW, nie ma form pomocy	1-4 osób
	Brak odpowiedzi lub nie wiem	22 osoby
16. Jakich form pomocy w tym zakresie brakuje w Gminie Szczecinek?	Pomocy specjalistów: psychologa, pedagoga,	8 osób
	Inne: Warsztatów Terapii Zajęciowej lub innych przygotowujących do samodzielnego życia, pomoc rodzinom z osobą z zaburzeniami psychicznymi, kampanii informacyjnych i działań profilaktycznych, poradni dla dzieci	1-4 osób

	Brak odpowiedzi lub nie wiem	29 osób
17. Jak ocenia Pani/Pan poziom wiedzy społeczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego?	Jako niedostateczny	32 osoby
	Na dobrym poziomie	3 osoby
	Brak odpowiedzi lub nie wiem	11 osób
18. Czy chciałaby Pani/chciałby Pan pogłębiać swoją wiedzę na temat zdrowia psychicznego?	Tak	29 osób
	Nie	15 osób
Kobiety	41	
Mężczyźni	3	
Wiek	20-60 lat	

2.2. Dane dotyczące liczby osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy Szczecinek

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, mówiąc, o osobach z zaburzeniami psychicznymi mamy na myśli osoby:

- 1) chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzone umysłowo,
- 3) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, które wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki.

Przyczyn chorób psychicznych może być bardzo wiele. Czasem, mogą być to czynniki genetyczne, które powodują u jednostki zaburzenia np.: odczuwania czy interpretacji bodźców podczas gdy w innym przypadku, pacjent mógł doświadczyć urazu psychicznego w wyniku nieszczęśliwej sytuacji, np.: śmierci bliskich. Szok spowodowany takim wydarzeniem jest bardzo silny, co może wywołać zaburzenia. Do innych przyczyn zaliczyć można:

- a) czynniki biologiczne: uszkodzenia układu nerwowego, urazy głowy, wypadek, alkoholizm, narkotyki, przebyta choroba,
- b) czynniki psychologiczne: frustracje, ograniczenia rozwojowe, znęcanie psychiczne, agresja słowna, przykre wydarzenia,
- c) czynniki środowiskowe: nadmierny stres, problemy w pracy lub rodzinie, problemy finansowe.

Od początku lat 90 następuje sukcesywny wzrost zachorowalności na zaburzenia psychiczne. Już w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i szkołach ponadgimnazjalnych obserwuje się wzrost zaburzeń psychicznych. Ze względu na narastającą liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi zależnymi od czynników psychospołecznych, potrzeby w opiece nad zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży są znaczne. Corocznie w oddziale psychiatrycznym w Szczecinku - "SALUS" pomoc otrzymuje kilkaset osób: w 2012r. - 391 osób, 2013r. - 358, 2014r. - 310 osób, 2015r. - 380 osób. Pomocy szukają najczęściej osoby z problemem schizofrenii, zaburzeń lękowych, zaburzeń osobowości, zaburzeń emocji i zachowania oraz depresji. Są to dane liczbowe tylko ze szczecineckiego oddziału psychiatrycznego, a przecież wiele osób korzysta z ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej w poradniach zdrowia psychicznego powiatu szczecineckiego.

2.3 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie instytucji ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej na terenie powiatu – Poradni Zdrowia Psychicznego, Poradni Leczenia Uzależnień; • funkcjonowanie instytucji stacjonarnej opieki psychiatrycznej na terenie powiatu – oddziału psychiatrycznego; • funkcjonowanie na terenie powiatu podmiotów oferujących wsparcie osobom niepełnosprawnym z zaburzeniami psychicznymi m.in. PCPR, PPP, DPS, SOSW, • funkcjonowanie na terenie Gminy Szczecinek Środowiskowego Domu Samopomocy; • funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających w zakresie wsparcia dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • realizacja projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Szczecinek; • współpraca Gminy Szczecinek z powiatem; • realizacja Programów: -Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii; - programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie; • doświadczona kadra instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy Szczecinek; • niedostateczna, niedostosowana do potrzeb pomoc psychiatryczna, psychologiczna, prawna, zawodowa dla osób niepełnosprawnych zaburzonych psychicznie; • niewystarczające zasoby kadrowe w zakresie psychiatrii i neurologii dziecięcej; • brak Poradni Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży; • mała dostępność do form wczesnej psychoterapii; • niewystarczająca ilość form terapii dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi; • niska dostępność do korzystania ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej; • niewystarczające wsparcie dla członków rodzin osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • niewystarczająca edukacja członków rodzin osób niepełnosprawnych w zakresie współpracy i komunikowania się z osobami z zaburzeniami psychicznymi w rodzinie; • brak mieszkań chronionych; • brak Zakładów Aktywności Zawodowej; • brak ośrodka wczesnej interwencji; • niewystarczająca ilość podmiotów ekonomii społecznej; • brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • zbyt mała liczba przedszkoli i szkół integracyjnych;

	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom edukacji na temat zdrowia psychicznego i profilaktyki w placówkach oświatowych oraz zakładach pracy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wykorzystywania środków zewnętrznych na wsparcie osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • interdyscyplinarna współpraca pomiędzy sektorem publicznym i społecznym; • wypracowanie środowiskowego modelu pomocy psychiatrycznej; • realizacja programów skierowanych do osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • podnoszenie świadomości społecznej poprzez edukację społeczeństwa; • możliwość zapewnienia warunków lokalowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, m.in. poprzez zapewnienie mieszkań chronionych; • rozwój alternatywnych form pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, • wzajemna wymiana doświadczeń z innymi instytucjami, organizacjami, np. ośrodkami leczenia uzależnień; • możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób udzielających pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi; • edukacja w szkołach prawidłowej komunikacji i radzenia sobie z emocjami i problemami, życia bez agresji i przemocy; • możliwość zwiększenia zatrudnienia wykwalifikowanej kadry. • <u>możliwość utworzenia filii ŚDS w Gwdzie Wielkiej z rozszerzeniem usług o pomoc osobom z wieloraką i sprzężoną dysfunkcją.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • wzrost liczby osób uzależnionych od środków psychoaktywnych; • wzrost liczby uzależnień niechemicznych; • niewystarczająca ilość środków finansowych będących w dyspozycji osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi – ubóstwo; • wzrost bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • zjawisko przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; • niska akceptacja osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi ze strony społeczeństwa; • kierowanie się przez społeczeństwo stereotypami w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi; • syndrom wykluczenia społecznego wśród osób z zaburzeniami psychicznymi; • niska wiedza społeczeństwa na temat chorób psychicznych, funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi; • wzrost samobójstw wśród osób z zaburzeniami psychicznymi; • wpływ choroby psychicznej na pogłębianie się dysfunkcji w rodzinie;

3. Instytucje działające na terenie Gminy Szczecinek lub na rzecz mieszkańców Gminy Szczecinek zajmujące się problemami zdrowia psychicznego

3.1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną samorządu terytorialnego (Gminy Szczecinek) działającą w formie jednostki budżetowej. Ośrodek został utworzony przez Gminną Radę Narodową w Szczecinku uchwałą z dnia 24 kwietnia 1990 roku. Ośrodek realizuje zadania zlecone, zadania własne gminy i zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych i energetycznych, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, karty dużej rodziny, pomocy materialnej o charakterze socjalnym, świadczeń wychowawczych oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie .

Do zadań ośrodka należą:

1. Tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej.
2. Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.
3. Realizacja zadań, przyznawanie i wypłacanie świadczeń.
4. Pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.
5. Organizowanie specjalistycznego poradnictwa socjalnego.
6. Sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej zleconych przez Gminę Szczecinek;
7. Współdziałanie w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej z:
  - organami samorządu terytorialnego, właściwymi organami administracji rządowej i organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami,
  - pracodawcami, osobami fizycznymi i prawnymi, w celu realizacji określonych zadań z zakresu pomocy społecznej.
8. Rozpatrywanie skarg i wniosków osób ubiegających się o pomoc.
9. Sporządzanie sprawozdań, analiz, ocen i informacji dotyczących realizowanych zadań.
10. Opracowywanie i koordynowanie strategii i programów rozwiązywania problemów społecznych.

W zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi ośrodek realizuje następujące zadania:

- motywowanie klientów do podjęcia oraz kontynuacji leczenia psychiatrycznego i odwykowego;
- umawianie wizyt u lekarzy psychiatrów, a w sytuacjach tego wymagających również towarzyszenie klientom podczas wizyty u psychiatry;
- monitorowanie procesu leczenia poprzez rozliczanie z odbytych wizyt, wykupu i przyjmowania leków, udziału w zalecanej terapii, prawidłowego funkcjonowania społecznego;
- kierowanie do środowiskowego domu samopomocy dla osób zaburzonych psychicznie;
- monitorowanie sytuacji socjalno-bytowej, a w razie potrzeby podejmowanie koniecznych działań i interwencji w środowisku;

- nadzór nad pełnieniem ról rodzicielskich przez osoby chore i zaburzone psychicznie wobec ich małoletnich dzieci;
- informowanie o przysługujących uprawnieniach i pomoc w ich egzekwowaniu, a także w załatwianiu innych spraw urzędowych;
- występowanie do sądu o leczenie bez zgody klienta w sytuacjach gdy jego funkcjonowanie zagraża zdrowiu lub życiu;
- kierowanie do domów pomocy społecznej dla osób chorych psychicznie, w tym również zabieganie o zgodę sądu na umieszczenie w domu pomocy osób tego wymagających a nie wyrażających zgody;
- współdziałanie z rodzinami osób chorych psychicznie, szczególnie wspieranie ich w opiece nad chorym lub zaburzonym psychicznie członkiem rodziny

3.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Turowie

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. definiuje środowiskowe domy samopomocy jako ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Za prowadzenie i rozwój infrastruktury domów odpowiedzialne są gminy.

Tryb kierowania i przyjmowania do domów, standardy świadczonych usług, kwalifikacje kadry i sposób funkcjonowania domów określa szczegółowo Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Zgodnie z Rozporządzeniem uczestnikami domów są:

- 1) osoby przewlekłe psychicznie chore;
- 2) osoby upośledzone umysłowo w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także lekkim, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne;
- 3) osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

W zależności od kategorii uczestników, dla których domy są przeznaczone, o czym decydują potrzeby i warunki lokalne, śds-y dzielą się na następujące typy:

- 1) typ A – dla osób przewlekłe psychicznie chorych,
- 2) typ B – dla osób upośledzonych umysłowo,
- 3) typ C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

Dom może obejmować wsparciem więcej niż jedną kategorię w.w. osób.

Usługi świadczone przez domy obejmują:

- 1) trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening higieniczny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnym budżetem;
- 2) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji z innymi ludźmi, nauka współdziałania w grupie, właściwe zachowanie się w sklepie, urzędach, instytucjach kultury itp.;
- 3) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym kształtowanie nawyków celowej aktywności poprzez rozwijanie zainteresowań literaturą, filmem, Internetem, uczestnictwem w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, naukę różnych technik plastycznych i rękodzieła;
- 4) poradnictwo psychologiczne;
- 5) pomoc w załatwianiu spraw w urzędach;
- 6) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów

wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia;

7) niezbędną opiekę;

8) terapię ruchową, w tym zajęcia sportowe, turystykę i rekreację;

9) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

Zakres, w jakim każdy uczestnik będzie korzystał z wymienionych usług, jest opisany w indywidualnym planie postępowania wspierająco – aktywizującego, opracowanym przy jego współdziałaniu i odpowiadającym jego potrzebom i możliwościom poznawczym.

Co najmniej raz na 6 miesięcy kadra domu omawia indywidualne plany pod kątem osiągniętych efektów i ich ewentualnej modyfikacji.

W Gminie Szczecinek funkcjonuje jeden Środowiskowy Dom Samopomocy.

Adres: Środowiskowy Dom Samopomocy, Turowo 78, 78-400 Szczecinek – dom typu AB, 20 miejsc.

3.3. Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmują się w szczególności problemami osób uzależnionych od alkoholu jak i ich rodzinami. Pomagają osobom uzależnionym podjąć decyzję o poddaniu się dobrowolnej terapii oraz kierują na badania przez lekarzy biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.

Zakres działania:

a) poradnictwo w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie;

b) pomoc w skorzystaniu z terapii;

c) przyjmowanie wniosków o leczenie odwykowe oraz zgłoszeń o przemocy w rodzinie;

d) szukanie poparcia dla działań na rzecz zmniejszania rozmiarów problemów alkoholowych;

e) przeciwdziałanie narkomanii oraz pomoc dla osób uzależnionych od narkotyków i kierowanie do ośrodków specjalistycznych;

f) działanie na rzecz tworzenia i wzmacniania lokalnej koalicji dotyczącej przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

g) działanie na rzecz tworzenia i wzmacniania lokalnej koalicji trzeźwościowej;

h) poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne i pedagogiczne;

i) motywowanie do podjęcia i kontynuowania terapii odwykowej oraz utrzymywania abstynencji;

j) pomoc finansowa.

3.4. Poradnie zdrowia psychicznego

Na terenie powiatu szczecineckiego działają dwie poradnie zdrowia psychicznego zlokalizowane w Szczecinku. Jedna funkcjonuje w NZOZ Salus, druga w Wojskowej Specjalistycznej Przychodni Lekarskiej SPZOZ.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SALUS” w Szczecinku prowadzi:

a) Oddział psychiatryczny - 25 łóżek,

b) Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – 5 łóżek,

c) Poradnię zdrowia psychicznego.

Podstawowe cele i zakres świadczeń poradni zdrowia psychicznego:

Porady diagnostyczne - porady lekarskie (udzielane przez specjalistę psychiatrę lub lekarza psychiatrę), rozpoczynające lub weryfikujące proces diagnostyczno-terapeutyczny, obejmujące: przeprowadzenie wywiadu, ocenę stanu psychicznego i somatycznego, niezbędne badanie psychologiczne, niezbędne konsultacje specjalistyczne i laboratoryjne, czynności pielęgniarские, zakończone ustaleniem rozpoznania i planu terapeutycznego. Proces diagnostyczny może wymagać od 1 do 3 porad diagnostycznych u jednego pacjenta.

Porady terapeutyczne - kolejne porady lekarskie (udzielane przez specjalistę lub lekarza w trakcie specjalizacji), kontynuujące leczenie według planu, obejmujące ocenę stanu psychicznego, postępów leczenia oraz w razie potrzeby niezbędne kontrolne badania laboratoryjne, czynności pielęgniarские.

Porady kontrolne - krótka porada lekarska lub psychologiczna obejmująca ogólną ocenę przebiegu leczenia oraz wydanie niezbędnych zaleceń.

Porady psychologiczne diagnostyczne - porady, których celem jest pogłębiona diagnostyka osobowości, procesów poznawczych i innych dyspozycji psychicznych, obejmujące badania z wykorzystaniem standaryzowanych narzędzi psychologicznych, niezbędne konsultacje specjalistyczne, zakończona ustaleniem diagnozy psychologicznej i planu terapeutycznego. Proces diagnostyczny może wymagać od 1 do 3 porad diagnostycznych u jednego pacjenta.

Porady psychologiczne - porady stanowiące element wdrożonego planu leczenia, obejmujące pomoc psychologiczną oraz niezbędne dodatkowe i kontrolne badania psychologiczne.

Sesje wsparcia psychospołecznego - oddziaływanie psychospołeczne dla dwóch lub więcej osób, kierowane do pacjentów, ich rodzin lub innych osób stanowiących oparcie społeczne pacjenta, przeprowadzane przez terapeutę, w szczególności przez psychologa lub lekarza.

3.5. Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Patronka” w Szczecinku

NZOZ „Patronka” w Szczecinku powstał 15 marca 2000 roku w ramach restrukturyzacji Zespołu Opieki Zdrowotnej w Szczecinku. „Patronka” była pierwszym niepublicznym zakładem opiekuńczo-pielęgnacyjnym w województwie zachodniopomorskim. Profil działalności: psychoterapia uzależnień i opieka długoterminowa.

W ramach psychoterapii uzależnień zakład prowadzi:

- a) Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
- b) Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
- c) Poradnię Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.

W ramach opieki długoterminowej zakład prowadzi:

- a) Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny o profilu ogólnym;
- b) Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla chorych w stanie apalicznym/wegetatywnym,
- c) Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny o profilu psychiatrycznym,
- d) Zespół Domowej Opieki Długoterminowej - domową opieką długoterminową.

3.6. Poradnia Psychologiczno– Pedagogiczna w Szczecinku

Poradnia Psychologiczno– Pedagogiczna w Szczecinku jest placówką stanowiącą integralną część systemu oświaty, powołaną do udzielania dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Celem działalności Poradni jest również wspieranie dzieci i młodzieży z różnego rodzaju niepełnosprawnościami i orzekanie o odpowiedniej formie kształcenia specjalnego oraz

indywidualnego nauczania w tym dzieci upośledzonych umysłowo i zagrożonych zaburzeniami zachowania oraz chorobami psychicznymi.

W zakresie realizacji statutowych zadań Poradnia współpracuje z innymi poradniami oraz organizacjami pozarządowymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i pomoc dzieciom i młodzieży oraz rodzicom, a także z administracją oświatową i samorządową z organami wymiaru sprawiedliwości, szkołami i innymi placówkami oświatowymi działającymi na terenie funkcjonowania Poradni.

Przyjęcia dzieci i młodzieży w Poradni oraz udzielanie im pomocy realizowane są na wniosek ich rodziców (z wyjątkiem młodzieży pełnoletniej, która może korzystać z pomocy na własny wniosek), a także na podstawie skierowań szkół i placówek, potwierdzonych pisemną zgodą rodziców. Korzystanie z pomocy udzielanej przez Poradnię jest dobrowolne i nieodpłatne.

Poradnia w szczególności realizuje następujące zadania:

1) Diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, w tym:

- a) predyspozycji i uzdolnień,
- b) przyczyn niepowodzeń edukacyjnych,
- c) specyficznych trudności w uczeniu się.

2) Wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży:

- a) szczególnie uzdolnionych;
- b) niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- c) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się;
- d) z zaburzeniami komunikacji językowej;
- e) z chorobami przewlekłymi.

3) Prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz ich rodzin;

4) Pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego;

5) Wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą;

6) Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży;

7) Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom;

8) Współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się, w tym ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas III szkoły podstawowej;

9) Współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz planów działań wspierających, o których mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i organizacji kształcenia specjalnego;

10) Współpraca w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

11) Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny;

- 12) Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji przedszkola, szkoły lub placówki, w tym udzielanie nauczycielom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno wychowawczych;
- 13) Prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego, wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli;
- 14) Udzielanie, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom udzielającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach;
- 15) Poradnia realizuje zadania w szczególności poprzez:
  - a) diagnozowanie,
  - b) opiniowanie,
  - c) działalność terapeutyczną,
  - d) prowadzenie grup wsparcia,
  - e) prowadzenie mediacji,
  - f) interwencję kryzysową,
  - g) działalność profilaktyczną,
  - h) poradnictwo,
  - i) działalność informacyjno-szkoleniową

3.7. Niepubliczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna „Jaś i Małgosia”

Ideą Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej "Jaś i Małgosia" jest zapewnienie szerokiego wachlarza, wysokiej jakości zajęć dla dzieci i młodzieży. Zgodnie z zamierzeniami oferta ma być dostępna dla wielu rodzin, dlatego większość zajęć jest bezpłatna. Tak jest w przypadku zajęć wczesnego wspomagania rozwoju realizowanych dla dzieci od urodzenia do osiągnięcia wieku szkolnego. Wczesne wspomaganie rozwoju polega na pobudzaniu psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia nieprawidłowego rozwoju do czasu podjęcia nauki w szkole. Zakres tego oddziaływania może być bardzo różny, w zależności od zdiagnozowanych przez specjalistów potrzeb.

Poradnia jest niekomercyjnym podmiotem, którego działalność zapewnia rodzicom gwarancję wysokiej jakości świadczonych usług - wszystko w oparciu o ustawę o systemie oświaty. Wszystkie placówki prowadzone w ramach tych przepisów podlegają nadzorowi właściwego miejscowo kuratora oświaty oraz starosty.

Diagnoza

Poradnia rozwiązuje jeden z największych problemów społecznych - problem braku dostępu do diagnozy. Bezpłatnie diagnozuje kilkaset dzieci rocznie, korzystając przy tym z najnowocześniejszych narzędzi (ADOS) i zatrudniając zespół najlepszych specjalistów: lekarzy, psychiatrów, psychiatrów dzieci i młodzieży.

Zajęcia wczesnego wspomagania mogą być prowadzone przez: logopedów, psychologów, pedagogów, oligofrenopedagogów, surdopedagogów, tyflopédagogów albo innych specjalistów w zależności od problemu, z którym boryka się dziecko.

Terapia

Dzięki konsekwentnej i dobrze dobranej terapii dzieci z autyzmem mają szansę na samodzielność, a ich rodzice nadzieję na lepsze jutro. Ze stałej terapii korzysta w poradni blisko pół tysiąca dzieci z całej Polski. Każda kolejna godzina zajęć pod okiem specjalistów pozwala dzieciom rozwijać się, nabierać sprawności i uczyć się nowych czynności, niezbędnych do samodzielnego życia.

3.8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu, realizującą zadania dotyczące: pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, przeciwdziałania przemocy, wspierania osób niepełnosprawnych i współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Rehabilitacja społeczna, czyli umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym to:

- a) wyrabianie zaradności osobistej i aktywności;
- b) wyrabianie umiejętności samodzielnego odgrywania ról społecznych;
- c) likwidacja barier w szczególności architektonicznych, transportowych, technicznych w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- d) kształtowanie postaw prointegracyjnych w społeczeństwie.

Do form aktywności zalicza się uczestnictwo osób niepełnosprawnych m.in. w:

- a) warsztatach terapii zajęciowej,
- b) turnusach rehabilitacyjnych.

3.9. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy w Szczecinku

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy w Szczecinku jest przeznaczony dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalistycznej edukacji, opieki i pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć rewalidacyjnych ze względu na występujące niepełnosprawności intelektualne.

Dzieci i młodzież przyjmuje się do Ośrodka na rok szkolny, etap edukacyjny lub okres nauki w szkole, wskazany w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

W skład SOSW wchodzi:

- 1) Szkoła Podstawowa Specjalna dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym;
- 2) Gimnazjum Specjalne dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim;
- 3) Gimnazjum Specjalne dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym;
- 4) Szkoła Specjalna Przystosowana do Pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym i ze sprzężonymi niepełnosprawnościami;
- 5) Zespoły rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim;
- 6) Grupy wychowawcze dla uczniów realizujących obowiązek szkolny i obowiązek nauki poza miejscem zamieszkania.

Terapia w Ośrodku:

W celu dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, w Ośrodku organizowane są specjalistyczne formy terapii i pomocy:

- a) terapia psychologiczna,
- b) terapia pedagogiczna,
- c) terapia logopedyczna,
- d) terapia metodą TOMATISA,
- e) terapia metodą EEG Biofeedback,
- f) rewalidacja indywidualna,

- g) terapia psychomotoryczna,
- h) stymulacja polisensoryczna,
- i) kynoterapia.

Terapia prowadzona jest w gabinetach specjalistycznych wyposażonych w najnowsze urządzenia i oprogramowanie z zakresu rewalidacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej umysłowo oraz ze sprzężonymi niepełnosprawnościami.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w pełni i na wysokim poziomie zapewnia możliwość nauki i rewalidacji dla wszystkich uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i chcących realizować obowiązek szkolny w naszej placówce. Uczniowie zyskują możliwość na osiągnięcie sukcesów szkolnych, rozwój zainteresowań, zdobycie umiejętności, które dają im szansę budowania własnej wartości i godności. Ośrodek zapewnia wyspecjalizowaną kadrę pedagogiczną, szeroką ofertę najnowszych metod terapii oraz bazę dostosowaną do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.

3.10. Dom Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie

Na terenie powiatu funkcjonuje Dom Pomocy w Bornem Sulinowie. Posiada on 129 miejsc, ma zasięg ponadlokalny i jest placówką pobytu stałego. Zapewnia całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorym. Dom wyodrębnia 46 miejsc pod nazwą „Dom Kombatanta” dla kombatantów i osób uprawnionych w rozumieniu ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Umieszczane są tu osoby, które ze względu na stan zdrowia wymagają całodobowej opieki a rodzina i gmina nie jest w stanie zabezpieczyć realizacji tej opieki w miejscu zamieszkania. Dom zapewnia profesjonalną 24 godzinną opiekę pielęgniarstwa oraz stały kontakt z lekarzem rodzinnym i w miarę indywidualnych potrzeb konsultacje z lekarzami o określonych specjalnościach. DPS jest jednostką podlegającą Powiatowi Szczecińskiemu. Choroby osób w wieku podeszłym, to nie tylko choroby somatyczne, ale w dużej mierze to choroby, związane z ich psychiką. Stanowią je zespoły otępienne, zespoły depresyjne, zaburzenia urojeniowe, zaburzenia snu. Te zaburzenia fizyczne i psychiczne wpływają na upośledzenie funkcjonowania osób starszych. Osoby te stanowią około 25% z wszystkich zamieszkujących osób w DPS. Objęte są one leczeniem psychiatrycznym i pomocą psychologiczną. Około 5% podopiecznych ma zdiagnozowane zmiany osobowości, które są efektem długotrwałego nadużywania alkoholu i leków. Większość z nich leczona jest doraźnie w Oddziałach Odwykowych lub Oddziałach Psychiatrycznych. Następnie kontynuowane jest leczenie psychiatryczne i pomoc psychologiczna, niektórzy uczęszczają na grupę wsparcia AA. Mieszkańcy placówki mogą realizować swoje zainteresowania w wielu formach pracy i rozrywki korzystając z terapii indywidualnej lub, korzystają z biblioteki oraz prasy codziennej. Biorą czynny udział w obchodach świąt i uroczystości okazjonalnych.

3.11. Fundacja Imienia Stanisława Karłowskiego w Juchowie

Fundacja im. Stanisława Karłowskiego ma swoją siedzibę w Juchowie koło Szczecinka. Fundacja jest podmiotem prawnym prowadzącym Projekt Wiejski i posiada status organizacji pożytku publicznego. Jest właścicielem ziemi, zwierząt, budynków i maszyn co gwarantuje prowadzenie gospodarki biodynamicznej. Poszczególne inicjatywy projektu wiejskiego powiązane są z Fundacją stosunkiem umowy i dążą do utworzenia pomiędzy nimi ekonomicznych związków asocjatywnych. W gospodarstwie Juchowo Farm prowadzona jest działalność na rzecz przywrócenia żyzności gleby oraz ożywienia relacji społecznych.

Prowadzone w sposób biodynamiczny gospodarstwo jest podstawą Projektu Wiejskiego Fundacji im. Stanisława Karłowskiego i obejmuje miejscowości: Juchowo, Radacz i Kądzielnia. Juchowo Farm jest gospodarstwem naukowo-badawczym, w którym realizowane są projekty kulturalne, pedagogiczne. Jednym z celów Projektu Wiejskiego jest integracja zawodowa i socjalna osób niepełnosprawnych (terapia socjalna). W ramach Projektu pracują razem mieszkańcy regionu, jak też osoby z zagranicy, w tym osoby niepełnosprawne. W Fundacji produkuje się wysokiej jakości żywność certyfikowaną, którą można kupić w sklepach z żywnością ekologiczną w kraju i zagranicą lub w bezpośredniej dostawie do domu. Fundacja współpracuje z licznymi organizacjami publicznymi i prawnymi. Fundacja będzie tworzyć na swoim terenie Zakład Aktywności Zawodowej dla osób niepełnosprawnych.

3.12. Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku

Na 31.10. 2011 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku zarejestrowanych było 6835 osób, z czego 385 osób niepełnosprawnych, w tym 203 kobiety (52,7%) i 182 mężczyzn (47,3%). Prawo do zasiłku posiadało 106 osób (27,5%), w tym 60 kobiet (15,6%) ogółu niepełnosprawnych.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi to grupa 16 osób, która stanowi 0,2% ogółu zarejestrowanych oraz 4,2% zarejestrowanych niepełnosprawnych.

3.13. Organizacje pozarządowe

Stowarzyszenie "Droga"

Wśród organizacji działających na terenie powiatu szczecineckiego problematyką pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi zajmuje się Stowarzyszenie "Droga".

Celem działalności Stowarzyszenia jest:

1. Wprowadzanie, rozwijanie i propagowanie różnych postaw i działań sprzyjających niesieniu pomocy członkom społeczności lokalnej w zaspokajaniu najistotniejszych potrzeb społecznych;
2. Budowanie sieci wsparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych.
3. Prowadzenie działalności opiekuńczej, edukacyjnej, kulturalnej, twórczej, krajoznawczo – turystycznej, rehabilitacyjnej, terapeutycznej, prozdrowotnej na rzecz środowiska lokalnego.

Projekty realizowane przez Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. Wspieranie działań usamodzielniania i podnoszenia jakości życia osób niepełnosprawnych - dofinansowanie ze środków Fundacji im. Karłowskiego w Juchowie.
2. "Burzmy ściany między nami - jesteśmy tacy sami!" - projekt dofinansowany ze środków Programu "Działaj Lokalnie IX" Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Fundusz Tratwa Szczecinek.
3. "Otwieramy bramy tolerancji - zmieniamy myślenie o zdrowiu psychicznym!" - projekt dofinansowany z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Projekt skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych i średnich powiatu szczecineckiego. Jego celem jest kształtowanie właściwych postaw wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, przeciwdziałanie ich dyskryminacji i stygmatyzacji. Projekt trwa od maja 2016r. do listopada 2017r. W tym czasie zostanie przeprowadzonych 15 "szkoleń" w różnych szkołach powiatu szczecineckiego.

Stowarzyszenie "Promyk Nadziei"

Celem Stowarzyszenia jest ochrona życia, zdrowia i godności dzieci i młodzieży, w tym osób niepełnosprawnych, ich rodziców oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym jak również troska o duchowe, moralne i materialne środowisko ich życia i rozwoju, między innymi poprzez:

1. Otaczanie wszystkich dzieci i młodzieży, w szczególności osób niepełnosprawnych bez względu na rodzaj niepełnosprawności efektywną pomocą i opieką, zmierzającą do tworzenia warunków wyrównywania ich szans życiowych, integracji społecznej, opieki zdrowotnej.
2. Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, w szczególności osób niepełnosprawnych oraz aktywnego spędzania wolnego czasu.
3. Udzielanie pomocy dzieciom, młodzieży, osobom niepełnosprawnym, ich rodzicom oraz rodziną zagrożonych społecznie poprzez rehabilitację i zajęcia kulturalno-oświatowe, edukacyjne, sportowe i integracyjne.
4. Psychologiczna, doradcza, fizyczna i materialna pomoc dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
5. Współpraca z władzami samorządowymi, instytucjami i innymi organizacjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podopiecznymi Stowarzyszenia są dzieci i młodzież od 0 do 24 lat, z różnego rodzaju niepełnosprawnością z terenu Miasta i Gminy Borne Sulinowo. W obecnej chwili pod opieką Stowarzyszenia znajduje się 85 dzieci oraz ich rodzice. Stowarzyszenie posiada 9 -cio miejscowego busa z winda do przewozu osób niepełnosprawnych. Celem priorytetowym jest zapewnienie dzieciom właściwych form rehabilitacji w zależności od schorzenia i potrzeb. Wszystkie zajęcia rehabilitacyjne odbywają się w sali rehabilitacyjnej, która znajduje się przy Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie, a do prowadzenia tej działalności Stowarzyszenie zatrudnia wykwalifikowaną kadrę specjalistów.

Działalność Stowarzyszenia na rzecz osób z niepełnosprawnością:

- zajęcia na basenie,
- dzieci ze schorzeniami dróg oddechowych mają zabiegi lecznicze w grocie solnej;
- organizowanie dla podopiecznych imprez okolicznościowych oraz wycieczek;
- utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami dzieci niepełnosprawnych;
- informowanie rodziców o programach indywidualnych realizowanych przez PFRON, pomoc w wypełnianiu wniosków;
- pozyskiwanie funduszy na prowadzenie działalności Stowarzyszenia poprzez udział w konkursach oraz od sponsorów.

4. Priorytety dla Gminy Szczecinek

4.1. Profilaktyka zaburzeń psychicznych

Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na: promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji. Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego powinny być podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych i wobec osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego. Działania te obejmują w szczególności:

- 1) stosowanie zasad ochrony zdrowia psychicznego w pracy szkół. Profilaktykę rozumie się jako proces wspierający rozwój uczniów – ich zdrowie psychofizyczne jak również pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu doświadczeń życiowych. Profilaktyka to także zdobywanie wiedzy o zagrożeniach oraz nabywanie umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom;
- 2) tworzenie placówek rozwijających działalność zapobiegawczą, przede wszystkim poradnictwa psychologicznego;
- 3) wspieranie grup samopomocy i innych inicjatyw społecznych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego;
- 4) wprowadzenie zagadnień ochrony zdrowia psychicznego do programu przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem, nauczaniem, resocjalizacją, leczeniem i opieką, zarządzaniem i organizacją pracy oraz organizacją wypoczynku;
- 5) uwzględnianie zagadnień zdrowia psychicznego w działalności publicznych środków masowego przekazu, a zwłaszcza w lokalnych programach radiowych i telewizyjnych.

4.2. Zapewnienie kompleksowej opieki osobom z zaburzeniami psychicznymi

W gminie Szczecinek zauważa się nowe problemy, w tym opieki nad osobami ze złożoną wieloraką niepełnosprawnością, z głębokimi deficytami, poruszającymi się na wózkach. W naszym powiecie brakuje miejsc dla tej kategorii niepełnosprawności. Środowiskowe domy samopomocy i warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w naszym powiecie nie dysponują takimi miejscami i nie są przystosowane do przyjmowania osób z głęboką niepełnosprawnością, w tym osób poruszających się na wózkach. Dlatego planuje się zwiększyć liczbę miejsc w istniejącym ośrodku wsparcia do 40 poprzez utworzenie filii Środowiskowego Domu Samopomocy w miejscowości Gwda Wielka. Planując utworzenie filii środowiskowego domu samopomocy i zwiększenie liczby miejsc mamy na uwadze również takie osoby. Chcemy wspierać rodziny z dziećmi ze złożoną, wieloraką niepełnosprawnością z naszej gminy oraz potrzebujące osoby z powiatu szczecineckiego. Środowiskowy dom samopomocy będzie przyjmował osoby z innych gmin na podstawie porozumień zawartych pomiędzy samorządami. Filii środowiskowego domu samopomocy we Gwdzie Wielkiej planujemy utworzyć w części budynku Zespołu Szkół. Szkoła we Gwdzie Wielkiej usytuowana jest w cichej i przyjaznej części tej miejscowości, przy zagajniku leśnym. Szkoła dostosowana jest do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Środowiskowy dom samopomocy będzie miał osobne wejście, z podjazdem dla wózków. Przy szkole znajduje się boisko, teren rekreacyjny z zieloną siłownią i miejscem gdzie można wypoczywać lub założyć ogród terapeutyczny. Pomieszczenia przeznaczone do zajęć

środowiskowego domu samopomocy będą remontowane i dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych intelektualnie w tym osób z głęboką niepełnosprawnością – poruszające się na wózkach. Wszystkie pomieszczenia w filii środowiskowego domu samopomocy zaplanowane są zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. i będą spełniać standardy określone w Rozporządzeniu. Szczególnym miejscem w tym budynku będzie pracownia rehabilitacyjna - sala doświadczania świata dla osób z głębokimi, wielorakimi dysfunkcjami. Cały ośrodek będzie przystosowany dla osób niepełnosprawnych w tym osób poruszających się na wózkach. W filii we Gwdzie Wielkiej planujemy utworzyć 20 miejsc. W tym ok. 7 miejsc dla osób na wózkach.

4.3. Zatrudnianie i podwyższanie kwalifikacji osób z zaburzeniami psychicznymi

4.3.1. Przygotowywanie do roli pracownika

Istniejący ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - ŚDS w Turowie zapewnia osobom chętnym realizowanie treningu zawodowego. Treningi pracy odbywają się w Fundacji im. Karłowskiego w Juchowie. Celem tego działania jest:

- opanowanie podstawowych kompetencji społecznych niezbędnych w pracy: nastawienie na współpracę, rozumienie i wykonywanie poleceń, koncentracja na wykonywanych czynnościach, stosunek do przełożonych, przygotowanie miejsca pracy i dbałość o jego stan, higiena ciała,
- właściwa postawa wobec pracy: motywacja, punktualność, staranność, odpowiedzialność, zdolność do kontynuowania pracy mimo niepowodzeń,
- umiejętności pracy: dobre tempo (zindywidualizowane), wykorzystywanie posiadanych umiejętności, systematyczność, ciągłość pracy, wytrwałość,
- opanowanie niezbędnych umiejętności zawodowych (czynności praktycznych ukierunkowanych na stanowisko bądź wycinek stanowiska pracy w rolnictwie i powiązanim przetwórstwie).
- sprawdzenie predyspozycji do wykonywania pracy na określonym stanowisku: odporność na temperaturę, stan zdrowia pozwalający na pracę w wymuszonej pozycji.

Miejsca pracy do treningu zawodowego – czynności praktyczne:

- **ogród**: pomoc w siewie, uprawie, pielęgnacji i zbiorze ziół, wykonywanie nasadzeń krzewów/ drzew, cięcia pielęgnacyjne, zbiór owoców (plewienie, kopanie szpadlem, rozrzucanie obornika, kompostu, grabienie, zbieranie kamieni),
- **teren Fundacji**: nasadzenia krzewów i drzew w terenie, koszenie trawników, pielęgnowanie rabat kwiatowych (odchwaszczanie); ręczny zbiór ziół dziko rosnących,
- **suszarnia**: selekcja ziół, przygotowanie ziół do suszenia- rozkładanie na sита, załadunek/rozładunek suszarni; zsypywanie, ręczne cięcie ziół, ważenie, pakowanie, czyszczenie sit/ komór, czynności porządkowe - odkurzanie,
- **hala produkcyjna**: pomoc przy tłoczeniu soku, filtracji, mieszanie, ręczne nalewanie oraz obsługa urządzenia półautomatycznego do nalewania, etykietowanie butelek/ słoików, wiązanie kapturków, składanie kartonów, pakowanie; mycie maszyn i urządzeń, sprzątanie,
- **usługa konfekcjonowania**: (kompletowanie) skrzynek z żywnością wg. listy zamówienia,
- **rękodzielnictwo**: wyplatanie form z wikliny/ siana, wyrób kartek okolicznościowych, inne,
- **czynności pomocnicze** w stołówce zakładowej: obieranie warzyw, mycie naczyń/obsługa wyparzacza, sprzątanie pomieszczeń kuchennych/jadalni,
- **czynności w cieletniku**: mycie wiader ze smokami, sprzątanie boksów,
- **czynności porządkowe** pomieszczeń biurowych i socjalnych, sanitariatów, wokół budynków (np. odśnieżanie).

4.3.2. Oferta Powiatowego Urzędu Pracy

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON.

Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzecznym stopniem o niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzecznym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

Rodzaj przyznanego wsparcia zależy będzie od sprofilowanej pomocy podczas wizyty u doradcy klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Jakie przywileje w pracy posiada osoba niepełnosprawna?

Podstawowym aktem normatywnym regulującym prawa i obowiązki pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, w tym również uprawnienia niepełnosprawnego pracownika, jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W stosunkach pracy, tak jak wszystkich innych pracowników, zasady regulują przepisy prawa pracy, przede wszystkim Kodeks Pracy.

Lekki stopień niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> • Czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo. • Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w godzinach nocnych i w godzinach nadliczbowych. • Osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas przerwy wynosi 15 minut i jest wliczany do czasu pracy.
Umiarkowany i znaczny stopień niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> • Czas pracy nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo • Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w godzinach nocnych i w godzinach nadliczbowych. • Osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas przerwy wynosi 15 minut i jest wliczany do czasu pracy. • Osobie niepełnosprawnej przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym. • Osoba niepełnosprawna ma prawo do czasu wolnego od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym lub w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

Wymienionych wyżej ograniczeń czasu pracy wszystkich osób niepełnosprawnych nie stosuje się:

- do osób zatrudnionych przy pilnowaniu,
- gdy na wniosek osoby zatrudnionej lekarz prowadzący badania profilaktyczne pracowników lub, w razie braku, lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi na to zgodę.

4.3.3. Zakład Aktywności Zawodowej

Fundacja im. Karłowskiego w Juchowie w 2017 r. otrzymała dofinansowanie i zgodę na utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej. Zakład będzie zatrudniała osoby niepełnosprawne z powiatu szczecineckiego.

Zakład aktywności zawodowej jest rozwiązaniem prawnym wprowadzonym ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (zwaną dalej ustawą o rehabilitacji). ZAZ nie jest samodzielną formą prawną – jest organizacyjnie i finansowo wydzieloną jednostką, która uzyskuje status zakładu aktywności zawodowej. O utworzenie ZAZ ubiegać się mogą jednostki i organizacje wymienione w ustawie, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Status ZAZ jest instrumentem prawnym dostępnym wyłącznie dla instytucji oraz organizacji

pracujących z osobami niepełnosprawnymi, w szczególności zatrudniającymi osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, a po wejściu w życie ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej – także niektóre osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (u których stwierdzono autyzm, chorobę psychiczną lub upośledzenie umysłowe) ZAZ zaprojektowany został jako element trzystopniowego systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w którym osoby niepełnosprawne, które przeszły przez warsztaty terapii zajęciowej (zwane dalej WTZ) i są w stanie pracować, mogą podjąć zatrudnienie w ZAZ i tym samym uzyskać niezbędne umiejętności i doświadczenie przed wejściem na otwarty rynek pracy. W ZAZ mogą znaleźć zatrudnienie również osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności które nie uczestniczyły w zajęciach WTZ, w szczególności te, które zostały skierowane do pracy przez powiatowe urzędy pracy.

- ZAZ na mocy USTAWY z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych art. 29 jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką.
- Również na mocy tej ustawy co najmniej 70% ogółu osób zatrudnionych w tej jednostce stanowią osoby niepełnosprawne, zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności, zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b, nie może być wyższy niż 35% ogółu zatrudnionych.
- Koszty utworzenia zakładów aktywności zawodowej są współfinansowane ze środków PFRON, organizatora i innych źródeł natomiast działalność zakładów aktywności zawodowej są współfinansowane ze środków PFRON.

ZAZ tworzy się w celu zatrudniania osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i określonych w ustawie grup osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także przygotowania ich do życia w otwartym środowisku oraz pomocy w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

5. Cele główne, szczegółowe i zadania programu

Cel główny 1: promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym				
Lp.	Cel szczegółowy	Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.1.	Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności	Ustalenie priorytetów promocji zdrowia psychicznego	Zespół Koordynujący GPOZP	
		Opracowanie lokalnych programów promocji zdrowia psychicznego	Szkoły, Środowiskowy Dom Samopomocy, organizacje pozarządowe, GOPS Zespół Koordynujący GPOZP	

	radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu	Realizacja lokalnych programów promocji zdrowia psychicznego	Szkoły, organizacje pozarządowe	
1.2.	Zapobieganie zaburzeniom psychicznym	Opracowanie programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym, wczesna diagnostyka chorób	Szkoły, ZI, Gminny Zespół Koordynujący GPOZP	
		Realizacja programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych	Szkoły, ZI	
1.3	Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	Przygotowanie lokalnych programów informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi	Szkoły Środowiskowy Domy Samopomocy, Koordynujący GPOZP	
		Realizacja lokalnych programów informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi	Szkoły Środowiskowy Domy Samopomocy, organizacje pozarządowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
1.4	Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego	Tworzenie lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu	Samorząd gminny, Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Koordynujący GPOZP,	
Cel główny 2: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym				
2.1	Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	Opracowanie lokalnego programu poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy:	Samorząd gminny, Zespół Koordynujący Realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego,	

		bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy,	
		Realizacja lokalnego programu poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy,	
		Wspieranie finansowe samopomocowych projektów służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Samorząd lokalny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
		Zapewnienie ciągłości wsparcia finansowego projektom pozarządowym realizującym takie formy oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają działania ciągłego	Samorząd lokalny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
		Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
2.2.	Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	Opracowanie lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi	Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku	
		Realizacja lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi	Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku	

		Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku	
		Przygotowanie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi	Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku	
2.3.	Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy	Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu z zadaniami: - opracowania regionalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, potrzeby ludności gminy w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej, - realizacji, koordynowania i monitorowania Programu. Skład zespołu powinien zapewniać właściwą reprezentację samorządu gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych. Samorząd gminy zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną	Gmina Szczecinek	
		Opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy harmonogram.	Zespół Koordynujący Realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	

		Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Zespół Koordynujący Realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	
--	--	---	---	--

6. Źródła finansowania

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 finansowany będzie z następujących źródeł:

- a) środki finansowe Gminy Szczecinek;
- b) środki finansowe budżetu państwa;
- c) środki finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia;
- d) środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- e) środki finansowe własne realizatorów programu;
- f) środki finansowe własne organizacji pozarządowych.

7. Analiza, ewaluacja i monitoring realizacji programu

Miara skuteczności funkcjonowania przyjętego GPOZP dla Gminy Szczecinek będzie:

- a) monitoring realizacji zadań określonych w Programie;
- b) ewaluacja GPOZP;
- c) budowa programów szczegółowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów programowych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- 1) Zespół koordynujący Program: składający się z przedstawicieli jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań,
- 2) Roczna ocena wdrażania Programu: Zespół wdrażający program winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę przekazuje Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy. W przypadku znacznych różnic wynikających z zagrożeń realizacji poszczególnych zadań Zespół może przedstawić propozycję przyjęcia zmian w zakresie zadań szczegółowych lub przedstawić propozycję wprowadzenia np. programów celowych.
- 3) Sprawozdanie z realizacji GPOZP: Członkowie zespołu będą składać sprawozdanie z realizacji programu do końca marca bieżącego roku za rok poprzedni.

8. Podsumowanie

Celem strategicznym Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców Gminy Szczecinek na lata 2017-2022 jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym i skuteczne wsparcie. Cel strategiczny Programu jest zgodny z misją określoną w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

GPOZP zawiera informacje o istniejącym stanie infrastruktury społeczno – zdrowotnej powiatowych jednostek oraz partnerach realizujących zadania w ramach dotacji z budżetu powiatu oraz wyznacza kierunki, w jakich powinny zmierzać działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Program bazuje na realnie podejmowanych działaniach, które w okresie danego roku są w stanie zapewnić realizację przyjętych priorytetów i zadań.

GPOZP dla mieszkańców Gminy Szczecinek ma charakter otwarty i przy zaangażowaniu władz publicznych i zainteresowanych stron będzie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb mieszkańców oraz możliwości prawnych i finansowych samorządu gminnego.